

3. slovenski kongres o vodah 19.-20.10.2023, Terme Ptuj Izhodišča in namen kongresa

Na tretjem slovenskem kongresu o vodah bomo razpravljali o ključnih zadevah upravljanja z vodami v Sloveniji tako, da bomo omogočili vzpostavitev dialoga med strokami, organizacijami in interesnimi skupinami. S kratkimi osredotočenimi predavanji bomo lahko razumeli različne strokovne poglede in pristope v zvezi z varstvom, urejanjem in rabo voda in s tem širili lastna znanja in razumevanja. Vodene in pred-pripravljene razprave bodo dodatno omogočile nadgrajevanje posameznih strokovnih pogledov in vzpodbudile k razširjanju znanj in razumevanj izzivov upravljanja voda tudi med širšo javnost.

Program kongresa ima tri vsebinske sklope s predstavitvami in sklop z razpravami o aktualnih problemih in vprašanjih. Osrednji vidik kongresa je poudarek na interdisciplinarnosti upravljanja voda, ki se odraža v povezovanju različnih strokovnih znanj, v medresorskem sodelovanju javne uprave, vključevanju deležnikov in vpetost problematike voda v mednarodni strokovni in politični prostor. Vsi naštet vidiki so relevantni tako za državni kot za lokalni nivo upravljanja in bodo tudi obravnavani na tretjem slovenskem kongresu o vodah. Kongres bo potekal dva dni, 19. in 20.10.2023 na Ptuj.

PROGRAMSKI SKLOPI KONGRESA

SKLOP 1: Stanje, varstvo in biodiverziteta voda

Odvija se tretji cikel priprave in izvajanja Načrtov upravljanja voda (NUV), katerih cilji je doseganje dobrega stanja voda. Ali NUV dosegajo svoj namen? Kje so pomanjkljivosti in potrebne izboljšave? Kakšni so razlogi za nedoseganje dobrega stanja voda? Kakšni so rezultati prvih dveh ciklov in ali NUV III gradi na rezultatih in izkušnjah predhodnih ciklov? Kateri ukrepi so se izvajali, kje in katere težave se pojavljajo?

Kako ovrednotiti dosedanja prizadevanja v luči novega cikla Vodne direktive in prenovljenih evropskih direktiv, ki se nanašajo na pitne vode, kopalne vode, čiščenje komunalne odpadne vode, pitne vode, okoljskih standardov kakovosti in prihajajočega evropskega zakona o obnovi narave (EU Nature Restoration Law) v okviru Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

Pri varovanju podzemnih in kopenskih voda so aktivni številni deležniki. Zanima nas kako sodelujejo javne državne in lokalne službe, kako pri tem sodelujejo zainteresirane javnosti, kakšni so pravni in upravni vidiki, kakšni so uspehi in pomanjkljivosti pri komunikaciji in njihovem sodelovanju, kaj so ključni strokovni izzivi in kako jih naslavljamo.

Teme sklopa 1:

- ekološko in kemijsko stanje površinskih voda (eutrofikacija, nova onesnaževala, hidromorfologija, erozija zemljin in spreminjanje prenosa plavin);
- kemijsko in količinsko stanje podzemnih voda;
- vrednotenje uspešnosti ukrepov NUV I in NUV II;
- uresničevanje ciljev EU Strategije za biotsko raznovrstnost z evropskim zakonom o obnovi narave (renaturacije, »*nature based solutions*«) in urbana odvodnja kot element obnovljene direktive o čiščenju komunalne odpadne vode;
- posegi v vode in njihov vpliv na vodni živelj;
- varstvo vodnih in na vodo vezanih habitatov in vrst;
- spremljanje in poročanje podatkov o stanju voda, informacijski sistemi, javnost in dostopnost podatkov.

SKLOP 2: Poplave, suše, raba vode, podzemne vode, prostorsko načrtovanje

Sklop zasleduje vidike količinskega stanja voda v povezavi z rabo voda, prostorskim načrtovanjem in doseganjem dobrega stanja voda. Sprašujemo se, kako usmerjati dejavnosti in rabo (ob)vodnega prostora tako, da bi dosegli dobro stanje voda, hkrati zadovoljili potrebe in pričakovanja pri koriščenju vode in drugih naravnih virov v tem prostoru. Kakšna so stališča glede novih zakonodajnih predlogov (npr. ZUOVE in plavajoče sončne elektrarne) in glede uveljavljanja ciljev evropskega zelenega dogovora z implementacijo ideje o modro-zeleni infrastrukturi.

Po zaključenem prvem ciklu Poplavne direktive in načrtovanih ukrepih je na mestu ocena rezultatov, vrednotenje zadostnosti, učinkovitosti in celovitosti ukrepov ter težave pri izvajanju. Z naslednjim ciklom se odpirajo vprašanja o novem Načrtu zmanjševanja poplavne ogroženosti (NZPO).

Podnebne spremembe terjajo aktualne ocene in določanje vodnih količin s katerimi upravljamo (raba voda, oskrba z vodo) ter prilagajanje na spremenjene vodne razmere (pogostost poplav in suš). S katerimi izzivi se soočamo pri določanju vodnih količin v spreminjajočem se podnebnju? Kakšen je položaj slovenskih voda v luči aktualnih energetskih razmer in prehodu na obnovljive vire energije, ki jih usmerja tudi nov Zakon o obnovljivih virih energije (ZOVE) ter raba vodnih moči za proizvodnjo električne energije (hidroenergija).

Odperta so vprašanja o vlogi stroke v procesih načrtovanja in odločanja. Kateri so ključni izzivi za izboljšanje sistema urejanja voda? Ali so občinski prostorski načrti prilagojeni na nove razmere (zahteve po raščenem terenu, zelenih strehah in drugih ukrepih, ki omogočajo ponikanje oz. shranjevanje vode ter ustrezno oblikovanje urbanega prostora)? Kako doseči medsektorsko sodelovanje pri upravljanju in poseganju v (ob)vodni prostor? Kakšna je pozicija javnega interesa in javnega dobrega ter ali se upravljanje z vodami demokratizira?

Teme sklopa 2:

- strategija trajnostnega upravljanja z vodnimi količinami v luči obvladovanja hidroloških ekstremov;
- voda in prostorsko načrtovanje (vodna in priobalna zemljišča, poplavne površine, pogoji umeščanja, prakse in usklajevanja, udeležba deležnikov);
- obvladovanje odtokov padavinskih voda v naseljih: ločeni kanalizacijski sistemi, ohranjanje in urejanje odprtih večjih vodnih in zelenih površin, oblikovanje urbanih površin s prepustnimi tlakovci z namenom zadrževanja padavinske vode in inženirski ukrepi za zmanjšanje poplavnih škod;
- ključni prostorski izzivi urejanja pri vzpostavljanje povezanosti elementov rečnega prostora s katerimi se izboljšuje odpornost na hidrološke ekstreme, okoljsko stanje voda in biodiverziteta;
- modro-zelena infrastruktura, večnamenski objekti, družbene koristi zadrževanja voda;
- rezultati prvega in pričakovanja drugega cikla izvajanja Poplavne direktive in NZPO;
- prilagajanje podnebnim spremembam (poplave, suše, ravnanje s padavinsko vodo);
- erozija in procesi transporta plavin;
- trajnostna raba voda (ponovna raba, krožno gospodarstvo);
- spremljanje hidroloških in hidromorfoloških parametrov, poročanje, podatkovne zbirke, informacijski sistemi.

SKLOP 3: Celovite rešitve, interdisciplinarnost in sodelovanje v mednarodnem prostoru

Sklop je namenjen celovitosti rešitev, interdisciplinarnosti pri razumevanju in upravljanju voda ter pomenu voda v mednarodnem političnem prostoru. Kako stroke in resorji v Sloveniji sodelujejo med seboj (horizontalno strokovno in medresorsko sodelovanje) in kako uspešni smo pri povezovanju mednarodnih, državnih in lokalnih nivojev na področju prepoznavanja problemov, razumevanju izzivov in iskanju rešitev na področju voda (vertikalno strokovno in medresorsko sodelovanje).

Konkretni primeri izvedenih rešitev in praks, uspešnih in manj uspešnih. Kaj smo se naučili iz preteklih projektov? Kakšna je izvedba cikla načrtovanje-izvajanje-umeščanje-nadzorovanje med izvajanjem-nadzorovanje obratovanja-poročanje? Konceptualni pristopi in nove metodologije ter njihov potencial.

Voda igra pomembno vlogo v mednarodni politični areni na meddržavni ravni in v okviru organizacij Združenih narodov kot je UNESCO (UNESCO šole, Mednarodni hidrološki program - IHP). Kakšna je vloga slovenske vodne diplomacije in internacionalizacije slovenskega vodarstva? Voda ima v Sloveniji obenem pomembno notranjepolitično vlogo, ki se odraža v odzivu javnosti na sistemske spremembe in konkretne posege v vode, načrtovanje in izvajanje projektov.

Tematike zajemajo rešitve z vseh vidikov voda: količine, kakovosti, prostora.

Teme sklopa 3:

- obveščanje, poročanje, informacijski sistemi;
- okoljski monitoring kot osnova za projekte in upravljanje voda;
- konceptualni pristopi, razvoj metodologij, bazične in aplikativne raziskave;
- horizontalno sodelovanje: vodna diplomacija, socio-hidrologija, mednarodno delovanje (čezmejno, EU, ZN);
- vertikalno sodelovanje: državna-regionalna-lokalna raven;
- prenos znanja, ki se razvija v okviru H2020, LIFE, INTERREG projektov, kohezijski projekti na vodah;
- digitalizacija in evidence (poenotenje, ažurnost, dostopnost);
- izvajanje celovitih študij in priprava podrobnejših načrtov upravljanja voda;
- celovite rešitve na porečjih.

SKLOP 4: Vodene razprave in okrogle mize

Široke razprave pripomorejo k multidisciplinarnemu delovanju in razumevanju različnih ciljev in interesov strok ter organizacij, povezanih z vodami.

1. Urbani vodni krog in zeleno-modre rešitve
2. Voda v prostorskem načrtovanju – študije poplavne nevarnosti in načrtovanje ukrepov
3. Zadrževalniki in prostor - trajnostni vidiki in prva pomoč naravi in človeku
4. Sodelovanje strok za bolj učinkovito varstvo podzemnih voda ter ekologija podzemnih voda
5. Izzivi upravljanja kraških voda
6. Premagovanje zadreg pri sodobnih imperativih upravljanja z vodami

Društva in združenja, ki so že vključena v organizacijo kongresa:

